

Документ за разглеждане в заседание

A9-0205/2023

1.6.2023

ДОКЛАД

относно системата на Европейските училища: актуално състояние,
предизвикателства и перспективи
(2022/2149(INI))

Комисия по култура и образование

Докладчик: Илана Сикюрел

СЪДЪРЖАНИЕ

	Страница
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ.....	3
ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ.....	13
ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ.....	17
ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ.....	18

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно системата на Европейските училища: актуално състояние, предизвикателства и перспективи (2022/2149(INI))

Европейският парламент,

- като взе предвид член 165 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
- като взе предвид Конвенцията за определяне на статута на Европейските училища¹,
- като взе предвид проучването, проведено за комисията по култура и образование от 9 юни 2022 г., озаглавено „Системата на Европейските училища: Актуално състояние, предизвикателства и перспективи“²,
- като взе предвид доклада на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие от декември 2022 г., озаглавен „PISA за училищата: Как Европейските училища се сравняват в международен план през 2022 г.“,
- като взе предвид окончателния доклад от 2022 г. на Европейската агенция за специални потребности и приобщаващо образование, озаглавен „Външна оценка на изпълнението на плана за действие за Европейските училища относно образователната подкрепа и приобщаващото образование“,
- като взе предвид доклада на Европейската сметна палата от 25 ноември 2022 г., озаглавен „Доклад относно годишните отчети на Европейските училища за финансовата 2021 година“,
- като взе предвид Междуинституционалната прокламация относно Европейския стълб на социалните права³,
- като взе предвид своята резолюция от 27 септември 2011 г. относно системата на Европейските училища⁴,
- като взе предвид своята резолюция от 11 ноември 2021 г. относно европейското пространство за образование: общ холистичен подход⁵,

¹ [ОВ L 212, 17.8.1994 г., стр. 3.](#)

² Проучване: „Системата на Европейските училища: Актуално състояние, предизвикателства и перспективи“, Европейски парламент, Генерална дирекция за вътрешни политики на Съюза, Тематичен отдел Б — Структурни политики и политики на сближаване, 9 юни 2022 г.

³ ОВ С 428, 13.12.2017 г., стр. 10.

⁴ [ОВ С 56 Е, 26.2.2013 г., стр. 14.](#)

⁵ ОВ С 205, 20.5.2022 г., стр. 17.

- като взе предвид своята резолюция от 19 май 2022 г. относно създаване на европейско пространство за образование до 2025 г. — микроквалификации, индивидуални сметки за обучение и учене за устойчива околна среда⁶,
 - като взе предвид своята резолюция от 25 март 2021 г. относно определянето на политика в областта на цифровото образование⁷,
 - като взе предвид своята резолюция от 7 юли 2016 г. относно прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, и по-специално окончателните забележки на Комитета на ООН за правата на хората с увреждания⁸,
 - като взе предвид член 54 от своя Правилник за дейността,
 - като взе предвид доклада на комисията по култура и образование (A9-0205/2023),
- A. като има предвид, че системата на Европейските училища (СЕУ) е уникална система, която е доказала своите силни страни и качества от създаването си през 50-те години на миналия век, както е видно например от признаването на европейската диплома за средно образование във всички държави членки и непрекъснатото нарастване на броя на Акредитираните Европейски училища (АЕУ); като има предвид, че всеки гражданин на ЕС следва да има възможност да се възползва от такова образование;
- Б. като има предвид, че всеки следва да има възможност да се възползва от вида образование, предоставяно от СЕУ, и че на всяка училищна система в целия Европейски съюз трябва да се даде възможност да се възползва от педагогическия опит на СЕУ;
- В. като има предвид, че при съчетаването на образователните системи на държавите членки — чрез паралелни езикови секции — със силно европейско измерение, чувство за принадлежност и културна идентичност, многоезично образование и акцент върху науката, технологиите, инженерството, изкуствата и математиката, както и педагогическите иновации, СЕУ представлява лаборатория и източник на опит за образователни реформи, включително за създаването на европейско пространство за образование (ЕПО);
- Г. като има предвид, че СЕУ следва да бъде изцяло приведена в съответствие с образователните политики, следвани от Европейския съюз; като има предвид, че основна цел на СЕУ е да улесни мобилността и трансфера към и от всички национални образователни системи, като от държавите членки се изисква да гарантират справедливо и еднакво транспониране на резултатите от обучението в рамките на СЕУ;
- Д. като има предвид, че управленската структура на СЕУ има предимството, че поддържа пряка връзка с държавите членки, но изисква реформа предвид

⁶ [ОВ С 479, 16.12.2022 г., стр. 65.](#)

⁷ [ОВ С 494, 8.12.2021 г., стр. 2.](#)

⁸ [ОВ С 101, 16.3.2018 г., стр. 138.](#)

нейните ясни ограничения по отношение на вземането на решения, управлението на промените и структурирания обмен на най-добри практики с националните образователни системи;

- Е. като има предвид, че е необходимо да се разшири обхватът на ролята на Комисията в СЕУ и да се разширят формите на нейните действия, като се има предвид, че понастоящем участието ѝ е ограничено до бюджетни въпроси, като също толкова важните аспекти, свързани с образователните, оперативните и човешките ресурси, остават извън уравнението;
- Ж. като има предвид, че настоящата система за набиране на учители в СЕУ има сериозни недостатъци, водещи до несъответствие между потребностите на място и действително командирвания персонал от държавите членки, до проблеми с годишните планове за набиране на персонал, затруднения при намирането на квалифициран учителски състав, несигурни условия на труд за назначените на местно равнище учители и друг образователен персонал, както и до проблеми във връзка с непрекъснатото професионално развитие; като има предвид, че е необходимо да се повиши привлекателността на СЕУ сред преподавателската общност;
- З. като има предвид, че въпреки че СЕУ е постигнала напредък по отношение на приобщаването на учениците със специални потребности, увреждания или разлики в ученето, налице е липса на психологическа подкрепа и нарастваща необходимост от интензивна подкрепа; като има предвид, че комуникацията и адекватните пакети за заетост са от ключово значение, за да се гарантира, че образователният и психологическият персонал предоставя качествена, съобразена с нуждите и постоянна подкрепа на учениците;
- И. като има предвид, че СЕУ отговаря за осигуряването на равно обслужване на всички езици на ЕС, включително малките, и за насърчаването на езиковото и културното многообразие, като същевременно укрепва европейското измерение на ученето; като има предвид, че плановете всички езикови секции да бъдат представени както в началния, така и във вторичния цикъл в Брюксел до 2028 г. трябва да бъдат приветствани;
- Й. като има предвид, че родителите играят ключова роля в училищата, включително чрез организиране на извънкласни дейности и предоставяне на транспортни и други услуги, и са представени от специализирани сдружения на родителите;
- К. като има предвид, че ресурсите на ЕС съставляват по-голямата част от бюджета на СЕУ, поради което Парламентът трябва да контролира по-стриктно управлението и функционирането на СЕУ, а целите и инвестиционните приоритети, приети от ЕС в областта на образованието, следва да бъдат по-добре отразени в СЕУ;
- Л. като има предвид, че липсата на отчетност на някои от приемащите държави, които отговарят за осигуряването и поддръжката на училищните сгради, доведе до сериозни проблеми, особено в Брюксел, където училищата са препълнени; като има предвид, че тези проблеми имаха дълбоко отражение върху стандарта на

образование, организационните аспекти и върху безопасността, сигурността и благосъстоянието както на учениците, така и на персонала;

Актуално състояние и перспективи

1. подчертава необходимостта от критична, задълбочена оценка на всички аспекти на СЕУ, както и от реформа, за да може системата да бъде подготвена за бъдещето, да се разшири обсегът ѝ и да се гарантира, че тя служи като модел за обмен на добри практики между образователните системи;
2. призовава Управителния съвет (УС) на Европейските училища да актуализира мисията, принципите и целите на СЕУ под формата на нова „Харта на СЕУ“, която да бъде подходяща за XXI-ви век и да предоставя обновяваща визия за системата и реалистични цели, спрямо които тя да може да бъде оценена, като ползва както вътрешен, така и външен експертен опит; призовава тази нова „Харта на СЕУ“ да бъде въведена до края на 2024 г.;
3. призовава Комисията да направи оценка на ролята на СЕУ за създаването на ЕПО, включително по отношение на изучаването на езици и силното европейско измерение на ученето, както и за автоматичното взаимно признаване на дипломите в целия ЕС въз основа на установения модел на Европейската диплома за средно образование;
4. призовава за по-интегрирана и активна роля на Комисията, по-специално по отношение на взаимното свързване на СЕУ и ЕПО; изразява изричното си желание Генерална дирекция „Образование, младеж, спорт и култура“ да участва активно в отношенията на Комисията със СЕУ;
5. призовава за по-голяма отчетност и прозрачност, по-строг парламентарен надзор и контрол и подобряване на видимостта и разбирането на СЕУ и на Европейската диплома за средно образование на всички равнища;
6. припомня на държавите членки тяхното задължение да предоставят и поддържат недискриминационен прием в училищата съгласно Конвенцията за определяне на статута на Европейските училища и да гарантират, че се осигурява пълно образование и академичен напредък също и за ученици без езикова секция; призовава УС и държавите членки да гарантират справедливо и еднакво транспониране на резултатите от обучението в СЕУ и Европейската диплома за средно образование в своите таблици за съответствие и да направят необходимите корекции в националните системи за преобразуване, за да се постигне пълно съответствие с принципа на равно третиране и да се гарантира, че всички ученици могат успешно да се преместват във всяка държава членка;
7. призовава за по-тесни връзки между СЕУ и местните, регионалните и националните образователни екосистеми, по-специално чрез обмен на най-добри практики и чрез сътрудничество по програми и дейности с партньорски училища от националните системи;

Ръководство, управление и правни въпроси

8. призовава Комисията да извърши до края на 2024 г. задълбочен преглед, под ръководството на независим председател, на структурите за ръководство и управление в рамките на СЕУ и във всяко отделно училище в сътрудничество със Службата на генералния секретар (СГС) на Европейските училища и УС, като в хода на този преглед да се проучат действащите роли, отговорности и структури на всички равнища, да се направи оценка на независимостта на функциите и на потенциалните конфликти на интереси, както и да се установят регулаторни проблеми, които са пречка за СЕУ;
9. настоява, че е необходимо да се рационализира и увеличи гъвкавостта на процеса на вземане на решения от УС, включително чрез алтернативна система за гласуване съчетана със засилени консултации със заинтересованите страни в СЕУ, за да се даде възможност на УС да отговори по-добре на потребностите на училищата; освен това настоява за точно съобщаване на решенията в рамките на СЕУ;
10. призовава за ясно определени отговорности, прозрачен процес на вземане на решения, двугодишни оценки на резултатите от работата и планове за обучение и развитие по отношение на всички ръководни служители, включително структурирано въвеждане в работата на централно и училищно равнище;
11. изисква от СГС на Европейските училища и от Тройката на УС да представят на Парламента подробен съвместен годишен доклад за СЕУ, считано от 2024 г., в сътрудничество с всички заинтересовани страни в СЕУ, който да позволи на Парламента да наблюдава напредъка в реформите и в постигането на целите, да сигнализира за критични въпроси и да играе постоянна роля в надзора и управлението на промените;
12. призовава УС:
 - а) да изясни приложимостта на първичното и вторичното законодателство на ЕС към СЕУ;
 - б) да направи оценка на спазването на стандартите за здраве, безопасност и сигурност в училищата;
 - в) да гарантира, че договорните условия и условията на труд на наетите на местно равнище учители са в пълно съответствие със законодателството и принципите на ЕС и на държавите членки в областта на заетостта;
 - г) да измени Правилника за служителите и Общите правила на Европейските училища, за да се изяснят изрично правомощията на Съвета по жалбите спрямо националните съдилища, като гарантира, че няма празнина в правната защита;
 - д) да създаде длъжността независим омбудсман, който да разглежда жалби във връзка с лошо управление и да действа като медиатор при конфликти; и

- е) да разработи кодекс за добро административно поведение за училищното управление на всички равнища;
13. изисква преразглеждане на мандата на Европейската сметна палата и на Службата за вътрешен одит на Комисията за предоставяне на годишни становища и препоръки по различни аспекти на СЕУ и изисква тези становища и препоръки да бъдат представяни на Парламента като част от разискванията по съвместния годишен доклад за СЕУ;

Ресурси, инфраструктура и персонал

14. настоятелно призовава държавите членки да изпълнят изцяло задълженията си по отношение на СЕУ, особено що се отнася до командироването на квалифицирани учители и друг образователен персонал и осигуряването на подходяща инфраструктура (подходящи помещения и тяхната поддръжка и модернизирание), и призовава за задължителна система на преки финансови вноски, за да се гарантира по-голяма гъвкавост и сигурност както за СЕУ, така и за държавите членки;
15. призовава до средата на 2025 г. да бъде създадена специална работна група, съставена от представители на всички субекти, правещи вноски в бюджета на СЕУ, и включваща съответните педагогически експерти от СГС, Комисията и държавите членки, с оглед на планирания преглед на настоящото споразумение за споделяне на разходите за учебната 2025/2026 година, с мандат да прави конкретни предложения за решаване на критични въпроси, свързани с ресурсите, и да разработи всеобхватен, подходящ и устойчив модел за споделяне на разходите, който ще позволи на СЕУ да изпълнява своята мисия в съответствие с новата „Харта на СЕУ“;
16. насърчава приемащите държави членки да включат инфраструктурата на СЕУ във всички национални инвестиционни планове за училищна инфраструктура; изисква от Комисията и държавите членки да работят заедно, за да се гарантира, че СЕУ може да се възползва от предстоящите плащания по Механизма за възстановяване и устойчивост към държавите членки, като се вземат предвид предстоящите оценки на националните планове и се вземат под внимание всички съответни актуализации, като например актуализации, свързани с главите на RepowerEU;
17. призовава УС спешно да разреши проблема с продължаващия недостиг на учители и да гарантира стабилно и справедливо положение по отношение на заетостта за всички чрез задържане на персонала и намаляване на текучеството, като по този начин се избягва изтичането на мозъци; във връзка с това призовава за заделяне на допълнителни средства и за засилен и справедлив пакет за заетост, както за командированите, така и за назначените на местно равнище служители, с конкурентно възнаграждение, по-равни заплати за учителите от предучилищното, началното и средното образование, яснота относно трудовия статут и стабилността на заетостта, система за непрекъснато професионално развитие и по-нататъшни перспективи за професионално израстване във и извън СЕУ;

18. призовава на учителите и училищата да се предостави по-голяма степен на автономност, за да им се даде възможност да отговорят по-добре на специфичните потребности и ситуации, като същевременно стриктно се гарантира, че тази по-голяма автономност е придружена от по-силни механизми за оценка и отчетност, така че да се гарантират хармонизирани стандарти;
19. призовава за въвеждане в училищата на допълнителни длъжности на средно управленско равнище, насочени към висококачествени методи и учебни програми за преподаване, както и за по-голяма прозрачност и откритост на всички национални процедури за командироване на персонал;
20. признава и насърчава работата на училищната общност, особено на родителите, в училищния живот, като например предоставянето на извънкласни дейности, и настоява, че е необходимо да се наблюдават дейностите на училищата, за да се гарантира добро управление, подходящи педагогически квалификации, финансова достъпност и приобщаване; припомня, че Конвенцията предоставя на родителите роля в управлението на СЕУ и изисква тази роля да бъде призната по подходящ начин;
21. призовава за спешен годишен преглед на политиката за записване и училищните такси, за да се гарантира място за всички ученици от категория 1, за разширяване на социално-икономическия микс чрез отваряне на СЕУ за повече категории ученици и за използване на пълния потенциал на АЕУ, включително за справяне с претоварения капацитет; подчертава значението на стриктното прилагане на правилото за братя и сестри и настоява, че съдебните такси не следва да възпрепятстват родителите или законните настойници да обжалват решения на Централния орган за записване, които нарушават правилата за записване;
22. освен това призовава УС да работи по амбициозен и редовно актуализиран план за мобилност на СЕУ на всички равнища, за да стане училищният транспорт по-ефективен, по-финансово достъпен, по-достъпен и по-екологичен;

Образователно и педагогическо качество

23. призовава УС да укрепи образователните и педагогическите стандарти чрез:
 - а) създаване на работна група със съответния педагогически експертен опит, която да провежда открити, прозрачни и редовни консултации със заинтересованите страни и да прави преглед на подхода за осигуряване на качеството, въведен като част от реформата на Европейските училища през 2009 г., като гарантира, че прегледът ще бъде завършен до средата на 2024 г., ще се актуализира периодично след това, ще бъде придружен от ясни показатели и ще бъде наблюдаван и оценяван;
 - б) въвеждане на засилен и подлежащ на отчетност режим на инспекции, включващ отдел за осигуряване на качеството към СГС, състоящ се от постоянни и командировани инспектори, специфични за отделните въпроси инспекции и последващи процеси, които включват АЕУ;

- в) засилване на ролята на Отдела за педагогическо развитие към СГС и на Съвместния комитет за преподаване; и
 - г) осигуряване на участието на СЕУ в програми и инициативи на ЕС, като например в академиите за учители по „Еразъм +“ и в ЕПО;
24. призовава УС и СГС да разработят стратегия за непрекъснато професионално развитие и програма за въвеждане в работата на учителите и останалия образователен персонал в рамките на СЕУ до края на 2024 г. , и настоява за широк подход към непрекъснатото професионално развитие, включително по отношение на учебните предмети и методики, с цел разширяване на възможностите за кариерно израстване и изграждане на колективна ефикасност и официални структури, които подпомагат учителите при разработването, прилагането, оценката и обмена на най-добри педагогически практики и материали в класните стаи и в системата като цяло;
25. призовава държавите членки да използват пълния потенциал на опитните учители в СЕУ, за да станат обучители и наставници в националните системи, изисква от УС да създаде стимули и насоки за тази цел и подчертава ролята, която СЕУ следва да играе за създаването на европейски модул за учители, който да бъде включен в първоначалното обучение на учителите в целия ЕС;
26. настоява училищата да използват потенциала на персонализираното учене; призовава УС да укрепи съществуващите рамки и да приложи последователна, единна и систематична политика на приобщаване в рамките на СЕУ, която да осигурява качествено приобщаващо образование, избягва изключването поради увреждания, гарантира настаняване при разумни условия, адаптира съотношението между преподавателите и учениците, използва гъвкава учебна програма, значително увеличава броя на квалифицирания персонал в областта на образованието и психологическата подкрепа и предоставя услуги по ориентиране и наставничество; настоятелно призовава да се постигне напредък по отношение на признаването на резултатите от обучението на ученици със специални потребности, увреждания или разлики в ученето чрез сертифициране или диплома за приключване на обучението, ако те не са получили европейска диплома за средно образование; насърчава въвеждането на индекс на приобщаване в СЕУ;
27. отправя искане към УС и СГС да насърчават безопасна учебна среда, в която не се допуска никаква форма на насилие, и да засилят борбата срещу тормоза и кибертормоза в СЕУ чрез разработване на хармонизиран подход, обхващащ цялото училище, който включва повишаване на осведомеността, обучение, насоки за справяне с офлайн и онлайн тормоз, насърчаване на система за партньорска подкрепа, включваща активни и добре обучени учители и родители, и ясна и приложима система за санкциониране на всички равнища;
28. отправя искане към УС и СГС да направят оценка на включването на модули за професионално образование и обучение (ПОО) в СЕУ, да установят партньорства с институциите за ПОО и да проучат възможността навсякъде в Европейския съюз да бъдат установени акредитирани европейски училища за ПОО;

29. настоява, че е необходимо да се осигури пълен, висококачествен образователен опит за всички ученици, по-специално на майчиния им език и за учениците без езикова секция, както в началния, така и в средния цикъл на образование; изисква от Съвета на инспекторите да се консултира с ученици, учители и родители относно въздействието от намаляването на броя на уроците и предметите или от обединяването на различни нива на класовете, когато броят на учениците е под прага;
30. призовава Съвета на инспекторите периодично да преразглежда преподаването на втори и трети език въз основа на най-новите педагогически насоки относно въвеждането на четене и писане в ранното образование, кооперативните методи на преподаване и пригодността на диференцираното обучение, за да се гарантира, че учениците от всички възрасти се ползват от изучаване на езици;
31. призовава за по-голяма мобилност на учащите и преподавателите в рамките на СЕУ и към и от други училищни системи, както и за актуализиране на съществуващите учебни програми с оглед на по-нататъшното укрепване на европейското измерение, например чрез преразглеждане на европейската учебна програма по история, включително ролята на малцинствата, чрез преподаване на гражданско образование като самостоятелен предмет, чрез включване на „европейските часове“ на всички образователни равнища, с акцент върху значението на европейското наследство и ценности, и чрез развиване на умения за предприемачество и меките умения; настоява за запазване на настоящото предоставяне на религиозно и етично образование;
32. призовава УС да стимулира ученето в областта на околната среда и цифровото образование в СЕУ, включително чрез прилагане на европейската рамка за компетентности в областта на устойчивостта и рамката за компетентности в областта на цифровите технологии, настоява за подобряване на преподаването на екологични и цифрови умения и настоятелно призовава СЕУ да участва в инициативи като Европейския сертификат за цифрови умения, като същевременно продължава да цени традиционните методи на обучение, които използват печатни книги, и да участва в борбата срещу цифровото изключване;
33. предлага създаването на ежегодна тържествена проява за споделяне на най-добри педагогически практики, обединяване на знания сред училищата, учителите и учениците и представяне на тяхната работа и проекти пред по-широката система, като се канят представители от областта на националното образование, за да се повиши осведомеността за СЕУ;
34. призовава за създаването на официална общност на бившите възпитаници на СЕУ и за мерки за повишаване на осведомеността за нея, както и за събиране на данни за образователните пътеки на учениците след дипломирането им, с мандат на СГС да събира анонимизирана информация;
35. изисква финансовите вноски от ЕС за СЕУ да бъдат включени като отделен бюджетен ред в бъдещите бюджети на ЕС, за да се повиши прозрачността, да се гарантира стратегическо планиране и да се улесни парламентарният контрол, включително в рамките на процедурата по освобождаване от отговорност във

връзка с изпълнението на бюджета, и отправя искане СЕУ да бъде включена в по-нататъшното развитие на ЕПО и да се създаде по-тясна взаимна свързаност между двете;

36. изразява желанието си СЕУ да се превърне в пътепоказател за висококачествено многоезично и мултикултурно образование в Европа и извън нея, като показва, че „единството в многообразието“ може да бъде жизнена реалност и в образователната сфера; изисква всички заинтересовани страни да работят като съвместни създатели за постигането на тази цел, включително чрез засилено сътрудничество с АЕУ, чието включване и развитие са от ключово значение за цялата система; призовава за преоценка на АЕУ, за да се оценят начините за разширяване на обхвата на СЕУ към всички държави членки чрез въвеждане на по-гъвкави процедури и изисквания за акредитация на училищата, като същевременно се подобрят осигуряването на качеството и инспекциите;
37. изразява желанието си Европейският парламент да бъде представен в УС и призовава за независим външен експертен орган, който да проучи и предложи алтернативни модели на управление, включително преглед на Конвенцията за определяне на статута на Европейските училища и възможността за замяна на междуправителствения правен статут на училищата с наднационален европейски модел;
 - o
 - o
 - o
38. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и на Комисията.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

I. Актуално състояние

Системата на Европейските училища (СЕУ) датира от 50-те години на миналия век и от времето на Европейската общност за въглища и стомана. Наследството от тази система е обобщено в думите на Марсел Декомби (1916—2003 г.), тогавашния директор на Европейското училище в Люксембург, и те продължават да имат отглас в Европейски съюз (ЕС) и в днешни дни.

„[...] учещи се рамо до рамо, от ранно детство незасегнати от разединяващи предразсъдъци, опознали всичко, което е чудесно и добро в различните култури, по време на съзряването им у тях ще се роди усещането, че принадлежат заедно към едно цяло. Без да спират да обръщат взор към родните си земи с любов и гордост, те ще станат европейци, образовани и готови да завършат и затвърдят делото на своите бащи предци за сътворяване на обединена процъфтяваща Европа.“

Европейските институции, включително Европейският парламент, избраха да дадат тласък на този образователен модел. По силата на междуправителствена конвенция СЕУ е създадена до момента 13 Европейски училища (ЕУ) в шест различни държави, с общ брой от 28 765 ученици през учебната 2022 –2023 г., както и 22 Акредитирани европейски училища (АЕУ).

Докладът PISA за училищата от 2022 г. потвърждава силните страни в работата на Европейските училища, по-специално осигуряването на висококачествено, многоезично образование със силно европейско измерение за децата на служителите на европейските институции, като същевременно те стават все по-достъпни и за други категории ученици. СЕУ предлага високоефективен тип образование, което по своята същност е дълбоко европейско и следва да е източник на вдъхновение за всяка образователна система в Европейския съюз.

Ние живеем в особено динамично време, като инвестициите в образованието заемат челно място в европейския дневен ред. Поредицата кризи, през които преминава Европейският съюз, представляват предизвикателство в много отношения, но те също така оказаха положително въздействие върху европейската интеграция и единството и стратегическата автономност на ЕС. Пандемията от COVID-19 например изведе Европейския съюз по пътя на цифровите технологии за осигуряване на педагогическа приемственост, която има своите силни страни и ограничения. Тя също така даде възможност на образователните общности да се възползват пълноценно от потенциала на инструментите на ИКТ за обмен, образование и обучение извън рамките на собствените им институции и отвъд националните граници. Както никога досега, образованието и обучението са от основно значение за устойчивостта и суверенитета на Европа.

С оглед на основното предизвикателство, състоящо се в борба за плуралистично общество, европейските отговорни лица за вземането на решения заедно определиха своя хоризонт, за да може Европейският съюз да се превърне в образователна сила чрез

създаването на европейско пространство за образование (ЕПО), като Европейските училища трябва да станат неразделна част от тази инициатива. СЕУ е съкровище, което не следва да бъде скрито; тя следва да блести и да влива сили в нашите национални образователни системи. Тя трябва да се разглежда като сигурно пространство за развитието на обща педагогическа култура и за истински обмен на добри практики. Европейската диплома за средно образование би могла да се използва, за да се създадат условия за взаимното признаване на училищните дипломи. Това ще помогне на Европейския съюз да постигне новите си амбиции в областта на образованието, чиято очевидност е отразена в удвояването на средствата за програмата „Еразъм +“ за периода 2021 – 2027 г. и създаването на академии за учители. Учениците от СЕУ често казват, че: „Във всяко училище откривате една малка Европа.“ Ето защо зависи от всички нас, действащите лица и лицата, отговорни за вземането на политически решения в тази област, да се възползваме от възможността и да реализираме потенциала си да превърнем това в реалност за всички училища в Европейския съюз.

II. Оценка от докладчика

Проучването относно СЕУ, възложено от комисията по култура и образование на Европейския парламент¹, както и широките консултации със заинтересованите страни² показват, че има много области, в които СЕУ наистина има върхови постижения. Въпреки това продължават да съществуват сериозни трудности в ръководството, управлението и финансирането, които възпрепятстват потенциала на системата и оказват отрицателно въздействие върху цялата училищна общност. Тези трудности засягат правни въпроси, ресурси, инфраструктури, набиране на персонал и елементи от образователно и педагогическо качество, като по този начин подчертават дълбоката необходимост от реформи.

Рамката за управление на СЕУ, която се урежда от междуправителствена конвенция, има своите предимства. Тя създаде висококачествено образование с висок стандарт, ръководено от ценностите и принципите на Европейския съюз. През годините обаче тя стана жертва на бързото развитие и разрастването на СЕУ. Системата за управление на СЕУ е достигнала предела на своите възможности за решаване на проблеми и осигуряване на адекватна промяна. Това се дължи на структурите и механизмите под правителствен контрол, които изискват повече педагогически надзор, адекватно участие на Европейската комисия и засилен контрол от страна на Европейския парламент.

Заинтересованите страни единодушно изразиха гордостта си от уникалността на образователния модел, който поставя европейското единство, многообразие и идентичност на едно място на действие, но те също така изразиха загриженост. Това показва, че СЕУ би могла да постигне много по-добри резултати. Според повечето заинтересовани страни междуправителствената конвенция вече не е подходяща за

¹ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2022\)699647](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2022)699647).

² Докладчикът посети Европейско училище II в Брюксел (в район Woluwe) и се срещна със следните заинтересовани страни: генералния секретар и заместник генералния секретар на Системата на Европейските училища, представителите на ирландското председателство в Управителния съвет и в Съвета на инспекторите, директорите и заместник-директорите на традиционните и акредитираните Европейски училища, Комитета за междуучилищно преподаване, Родителския комитет и Висшия ученически съвет (CoSup).

целта. Изискването за единодушие възпрепятства промените и е налице очевидна липса на отчетност и контрол. Освен това държавите членки не успяват да командировадат учители на подходящо ниво, в училищата в Брюксел броят на учениците е твърде голям, а Комисията следва да действа в по-голяма степен като съсобственик на СЕУ. На системата често ѝ липсва силна педагогическа перспектива, като акцентът следва да бъде поставен върху преподаването и ученето, в допълнение към бюджетните съображения. СЕУ следва да бъде включена в съвременния свят с по-бързо адаптиране на нейната учебна програма към настоящите глобални и геополитически предизвикателства, реалности и преходи. Някои от заинтересованите страни признават, че са били изслушани, но това не е довело непременно до действия, освен когато са упражнили много силно давление. Съществуват работни групи, които функционират добре и генерират нови идеи, но след това липсват средства за разработване на практически приложими предложения, които да доведат до осезаеми резултати.

За последен път Европейският парламент е докладвал за СЕУ през 2011 г. Още тогавашният доклад засегна основните проблеми, но времето показва, че съществуват ясни лимити за способността на СЕУ да изпълнява тези препоръки. Поради това докладчикът е убеден, че Европейският парламент следва да спомогне за оформянето на нова визия за бъдещето на СЕУ. За да се подобри този уникален образователен модел, трябва да има повече отчетност, иновации в управлението и политическа воля за постигане на върхови педагогически постижения. Ето защо настоящият доклад, насърчен от колективната визия, която се формира в резултат от консултациите, няма за основна цел да даде отговори, а да предостави на участниците в СЕУ насоки и инструменти да открият свои собствени решения. Докладчикът има за цел да се осигури по-голяма гъвкавост и да се предоставят конкретни средства за действие, така че СЕУ да се превърне в двигател на собственото си развитие.

По отношение на педагогиката докладчикът отбелязва, че инвестициите в продължение на години са довели до богата система, но че са необходими допълнителни усилия, за да се извлекат ползи дори и за тези, които инвестират. В момента непрекъснатото професионално развитие и обменът на най-добри педагогически практики в рамките на СЕУ и извън нея не са в достатъчна степен от централно значение. Тя зависи твърде много от добрата воля, като вместо това тя следва да бъде институционализирана и поставена в самата сърцевина на идентичността на училищата. От гледна точка на ЕПО докладчикът призовава за ясно укрепване на педагогическото развитие и за създаване на официални структури за обмен на най-добри практики, които включват учители и инспектори. СЕУ трябва да използва опита, който учителите придобиват по време на работата си в тези училища, като им предложи възможност да станат впоследствие обучители в собствените им страни. Отличителната черта на учителите в Европейските училища е тяхната работа в условията на различни образователни подходи, което води до рефлексивна практика. Точно това те следва да предадат на колегите си на национално равнище. Освен това само чрез систематизиране на приноса на СЕУ към обмена между 27-те национални образователни системи тя наистина ще се превърне в двигател за промяна в образованието в Европейския съюз. СЕУ би могла например да бъде ключов участник в създаването на европейски модул за учители, който да бъде включен в първоначалното обучение на учителите в целия Европейски съюз. Ще бъдат необходими само минимални допълнителни инвестиции, за да стане системата по-легитимна, привлекателна, полезна и видима в цяла Европа.

Докладчикът подчертава, че Европейският съюз действително е създал впечатляваща и жива „лаборатория“: с висококачествено многоезично образование и ученици с високи постижения, която създава истински европейски служители, учители и инспектори, които са педагогическата сила на системата. Това е място на национална идентичност и силно чувство за европейска принадлежност, основано на учебни програми, които зачитат националните системи, като същевременно са продукт на образователния обмен в цяла Европа. И накрая, СЕУ е общност, която желае да поеме задачата да обогатява националните системи със своята европейска педагогическа култура, иновативни практики и силно изучаване на езици.

Докладчикът призовава СЕУ да премине през революция като тази при Коперник, така че да може да продължи да се развива положително с течение на времето. Това означава радикално преобразуване на философската ѝ основа, повишаване на нейната привлекателност и увеличаване на броя на бенефициерите на системата чрез разширяване на ползите от нея за младите хора в Европа, дори те да не посещават някое от тези училища, и за Европейския съюз като цяло. В средносрочен и дългосрочен план може да се наложи СЕУ да замени настоящия си модел на управление със система от типа на Европейската общност. Очевидно е, че инвестициите в традиционните Европейски училища, както и в Акредитираните Европейски училища, са инвестиция в Европейския съюз като цяло.

Докладчикът желае да изрази послание за подкрепа на образователната общност на СЕУ, особено на заинтересованите страни, с които тя се среща по време на консултациите, както и на онези жени и мъже, които с ежедневния си труд се опитват да превърнат училищата в по-добро място. По този начин те допринасят за превръщането на Европа в образователна сила в услуга на бъдещето на нашите деца.

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ

Дата на приемане	25.5.2023
Резултат от окончателното гласуване	+: 22 -: 0 0: 1
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Asim Ademov, Andrea Bocskor, Ilana Cicurel, Tomasz Frankowski, Sylvie Guillaume, Hannes Heide, Petra Kammerevert, Niyazi Kizilyürek, Predrag Fred Matić, Martina Michels, Niklas Nienaß, Peter Pollák, Andrey Slabakov, Massimiliano Smeriglio, Sabine Verheyen, Milan Zver
Заместници, присъствали на окончателното гласуване	Isabella Adinolfi, João Albuquerque, Marcel Kolaja, Salima Yenbou
Заместници (чл. 209, пар. 7), присъствали на окончателното гласуване	Alexander Alexandrov Yordanov, Karen Melchior, Eleni Stavrou

ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ

22	+
ECR	Andrey Slabakov
PPE	Asim Ademov, Isabella Adinolfi, Alexander Alexandrov Yordanov, Tomasz Frankowski, Peter Pollák, Eleni Stavrou, Sabine Verheyen, Milan Zver
Renew	Iana Cicurel, Karen Melchior, Salima Yenbou
S&D	João Albuquerque, Sylvie Guillaume, Hannes Heide, Petra Kammerevert, Predrag Fred Matić, Massimiliano Smeriglio
The Left	Niyazi Kizilyürek, Martina Michels
Verts/ALE	Marcel Kolaja, Niklas Nienaa

0	-

1	0
NI	Andrea Bocskor

Легенда на използваните знаци:

+ : „за“

- : „против“

0 : „въздържал се“